

การศึกษาบริบทของครอบครัวที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาและ บัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ธนิศา สุขขารมย์¹

Received 06/11/2021 Revised 27/12/2021 Accepted 30/12/2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทครอบครัว และศึกษาบริบทของครอบครัวที่มีต่อความสำเร็จการศึกษา ของของนักศึกษาและบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ได้แก่ นักศึกษาชั้นปี 4 (รุ่น 58) จำนวน 12 คน และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา (รุ่น 57) จำนวน 10 คน ดำเนินการสัมภาษณ์ตั้งแต่ช่วงเดือนมิถุนายน – กันยายน 2562 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสังเคราะห์เนื้อหา การสรุปประเด็น และการจัดกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรส และเช่าหอพักอยู่ 2,500 -3,500 บาทต่อเดือน บางคนรับจ้างทำงานระหว่างเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเรียน คือ เลือกโดยการตัดสินใจด้วยตนเอง ปรีกษาแม่ และญาติที่เรียนสาขาวิชานี้แล้วบรรจุเป็นข้าราชการครู เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน สภาพบริบทของครอบครัว ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และ (2) ผลการวิเคราะห์บริบทครอบครัวที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ประกอบด้วย มีพี่หรือญาติที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ส่วนระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันที่กำลังศึกษาอยู่ และอาชีพของผู้ปกครอง ไม่ส่งผลหรือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษา

คำสำคัญ : บริบทครอบครัว ; สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ; มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

¹ สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
email: Thanisa.suk@sru.ac.th

The Study of Family Contexts Affecting Graduation from Information and Library Science Program, Suratthani Rajabhat University

Thanisa Sukkharom¹

Received 06/11/2021 Revised 27/12/2021 Accepted 30/12/2021

Abstract

This research aims to study the family contexts and its influence over an educational success of students and graduates in the Information and Library Science Program, Suratthani Rajabhat University. This study adopted the qualitative research method in which the research data were collected from the in-depth interview of informants. The representative samples were selected by the purposive selection which included 12 fourth-year students (Batch 58) and 10 graduates (Batch 57). The interview took place during June to September 2019. The data analysis was performed by content analysis, synthesis, summary and grouping.

The study found that (1) most informants had birthplace and lived in Surat Thani Province. Most families earned their living from farming and had income of 10,001-20,000 baht a month approximately. Their parent had a marital status of married. They lived in rental dormitory costing 2,500-3,500 baht a month. Some student worked a parttime job while studying. Factors affecting their decision on education included themselves, parental advice and relatives who graduated from this program and had been qualified for a professional teacher. The graduate was required by the labor market. Regarding their family context, they had been raised with the authoritative parenting style. (2) The results of family context analysis affecting students' graduation consisted of having siblings or relatives who graduated the Information and Library Science Program. However, their parent's education background, number of natural siblings who are studying and parent's occupation did not affect or have influence over their graduation.

Keyword: Family Contexts, Information and Library Science Program, Suratthani Rajabhat University

1 Information and Library Science Program, Faculty of Humanities and Social Sciences
Suratthani Rajabhat University email: Thanisa.suk@sru.ac.th

บทนำ

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่เป็นหลักสำคัญที่สุดของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกของครอบครัว ด้วยการอบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังนั้น ครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของทุกคน จากแผนปฏิบัติการด้านครอบครัว พ.ศ. 2563-2565 ได้กล่าวถึงเป้าหมายหลักว่า สมาชิกของครอบครัวที่มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งขึ้น สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านชีวิต/อาชีพ ด้านรายได้ ครอบครัวสามารถรู้เท่าทันสื่อ และใช้สื่อเพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ministry of Social Development and Human Security, 2020)

ประเทศไทยยังคงมีประเด็นความท้าทายการพัฒนาประเทศหลายมิติบนพื้นฐาน ต่อยอด ปรับปัจจุบัน และสร้างคุณค่าใหม่ แนวโน้มนี้ส่งผลกระทบและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวทั้งด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ โดยเฉพาะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาคำนวณ 3 แผนคือ (1) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) (2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และ (3) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้ให้ความสำคัญด้านพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะเพื่ออนาคต ความเชื่อมโยงเนื้อหาของแผนพัฒนาดังที่กล่าวมามีสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัดสุราษฎร์ธานีระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่กล่าวถึงการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการผลิตและการดำรงชีวิตให้มีความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาให้สินค้า เพิ่มประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าของสินค้าและบริการต่อชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ในส่วนของการยกระดับคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีนั้น มีนโยบายการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามสมรรถนะที่สอดคล้องกับการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นจุดเน้นหลักของมหาวิทยาลัย ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้บูรณาการกับการทำงาน “รู้จริงและปฏิบัติได้” และเพื่อเสริมสร้างทักษะใหม่เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

จากความสำคัญของการเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์และนโยบายด้านหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ดังที่กล่าวมาข้างต้นชี้ชัดว่า ปัจจุบันสังคมยังมีการขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้ การแสดงความคิดเห็น ที่มีการจัดเก็บและเผยแพร่บนพื้นที่ออนไลน์อยู่นั้น สารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นของหน่วยงาน องค์กรแห่งการเรียนรู้ และยังมีการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในรูปดิจิทัลด้วยแล้ว การจัดการข้อมูลและเอกสารใน

ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่ข้อมูลมีจำนวนมาก (Big Data) จึงจำเป็นต้องมีการผลิตบัณฑิตนักสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ที่มีทักษะการจัดการข้อมูล การนำเข้าข้อมูลมาสร้างเนื้อหา (Content) ที่มีมูลค่าตอบโจทย์แก้สังคม

หลักสูตรสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เชิงบูรณาการความรู้และความร่วมมือระหว่างศาสตร์ การนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบริบทการเรียนรู้ วัฒนธรรม สังคม มาเป็นพื้นฐานที่ต้องการพัฒนาทักษะ ซึ่งที่ผ่านมาเมื่อปี 2556 จนถึงปัจจุบันที่มีการปรับชื่อหลักสูตรเป็นสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ การผลิตบัณฑิตทุกคนที่เข้าศึกษาในหลักสูตรนี้มีโอกาสได้พัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านการฝึกปฏิบัติจริงในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร เป็นการนำความรู้และทักษะที่ได้เรียนมาในหลักสูตรมาปฏิบัติงานสารสนเทศจากองค์กรประเภทต่าง ๆ ตามความสามารถของผู้เรียน เกิดประสบการณ์จริงก่อนสำเร็จการศึกษา ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล การเสริมสร้างสมรรถนะให้เกิดกับผู้เรียนด้านสารสนเทศงานเทคนิค งานบริการ การจัดการสารสนเทศ ท้องถิ่น การจัดการนวัตกรรมดิจิทัล และนักวิจัยทางสารสนเทศ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้สามารถเรียนได้ตลอดเวลา และยังสามารถเก็บสะสมผลการเรียนรู้ในระบบคลังหน่วยกิต เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

ในทศวรรษการศึกษาจะมีการประเมินผลหลักสูตรเพื่อดำเนินการสำรวจความคิดเห็น การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ ได้แก่ นักศึกษา บัณฑิต อาจารย์ ผู้ใช้บัณฑิต และผู้เชี่ยวชาญ คลอดจนผู้ประกอบการ นำมารวบรวมและสรุปผล โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลอง CIPP model ผลการวิเคราะห์โดยรวมจากการสอบถาม พบว่า (1) นักศึกษาส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 89.20 ให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอน กระบวนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ และปฏิบัติได้ (2) บัณฑิต ได้เก็บข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า จำนวนบัณฑิตมีงานทำภายหลังสำเร็จการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100 และผลจากการสัมภาษณ์ (3) อาจารย์ ให้ความเห็นว่า อาจารย์มีความรู้ความสามารถตรงตามศาสตร์การสอน (4) ผู้ใช้บัณฑิต ตัดสินใจรับบัณฑิตเข้าทำงาน โดยส่วนมากเห็นว่า บัณฑิตมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร มีความสามารถในการวิเคราะห์เชิงระบบ สามารถสื่อสารนำเสนอได้ (5) ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนมากให้ความเห็นว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และควรส่งเสริมการปฏิบัติได้จริงในแต่ละรายวิชาของหลักสูตร และ (6) ผู้ประกอบการ ส่วนมากให้ความเห็นว่า ควรเน้นการฝึกปฏิบัติทักษะทางวิชาชีพในแต่ละรายวิชาเพิ่มมากขึ้น ควรมีการทำวิจัยทุกชั้นปี เสริมเรื่องการใช้ภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น ในทางกลับกันพ่อแม่ผู้ปกครองและนักศึกษาภาคใต้ส่วนใหญ่มักมีค่านิยมส่งเสริมให้บุตรหลานเลือกเรียนสาขาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การเมือง การปกครอง การพัฒนาชุมชน ซึ่งสถิติข้อมูลแผนการรับนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ในระยะ 5 ปี พบว่า มีนักศึกษาที่เลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ อยู่ในอันดับสุดท้ายและมีจำนวนน้อยที่สุดของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยเฉลี่ยจำนวน 25 คนในแต่ละชั้นปี

(Office of Academic Promotion and Registration, 2021) ด้วยเหตุนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาข้อมูลบริบทของครอบครัวที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของสาขาวิชาดังกล่าวว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนและบัณฑิตเลือกเรียน ซึ่งอาจจะช่วยลดปัญหาการเลือกศึกษาต่อหรือการมีงานทำของบัณฑิต ตลอดจนลดจำนวนนักศึกษาลาออกกลางคันของนักศึกษาได้ จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งทราบถึงข้อมูลนักศึกษาและบัณฑิตโดยตรงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้บัณฑิตมีคุณสมบัติตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรและตลาดแรงงานต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทครอบครัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และบัณฑิต
2. เพื่อศึกษาบริบทของครอบครัวที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และบัณฑิต

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. ศึกษาแหล่งข้อมูลเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง
2. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล (Key information Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตที่กำหนด โดยผู้ให้ข้อมูล เป็น นักศึกษาและบัณฑิตสาขาสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) บัณฑิต (รุ่น 57) และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 (รุ่น 58) โดยมีเกณฑ์คัดเลือกจากบัณฑิตและนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.50 และเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมดี เป็นผู้ที่เคยได้รับรางวัลจิตอาสาของสาขาวิชาและคณะ ตลอดจนเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการของสาขาวิชา มาตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักนักศึกษารุ่น 12 คน และบัณฑิตจำนวน 10 คน
3. เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพบริบทครอบครัว และความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของครอบครัวที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ของนักศึกษสาขาสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ตั้งแต่ ช่วงเดือนมิถุนายน – กันยายน 2562 โดยสัมภาษณ์บุคคลและกลุ่ม กับผู้มีบทบาทและที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบแนวทาง ความต้องการ ขอบเขตเนื้อหา และให้ผู้ให้ข้อมูล ประเด็น ตลอดจนมุมมองต่างๆ จากผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้แบบ

สัมภาษณ์ชุดเดียวกัน ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้จะลงพื้นที่อำเภอพระแสง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอดอนสัก อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่อำเภอเมืองฯ จังหวัดชุมพร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้รับรวม เรียบเรียง จัดหมวดหมู่จำแนกตามประเภท เนื้อหาและสรุปประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย

6. การตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งจนกระทั่งได้ข้อมูลอิ่มตัว ในกรณีที่การเก็บข้อมูลที่ได้ไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ ซึ่งจะต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลสภาพบริบทครอบครัวของนักศึกษาระดับปีที่ 4 และบัณฑิตสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

จากผลการสัมภาษณ์นักศึกษาและบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า นักศึกษาและบัณฑิตให้ข้อมูลว่า มีภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่มาจากอำเภอบ้านนาสาร เคียนซา พระแสง และมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช กระบี่ ชุมพร ตามลำดับ และรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนของครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนมีรายได้อยู่ที่ประมาณ 10,001 - 20,000 บาท ต่อเดือน สถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน และเช่าหอพักอยู่ห้องละประมาณ 2,500-3,500 บาทต่อเดือน มีบางคนระหว่างเรียนทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย เพื่อช่วยเหลือครอบครัว แต่ไม่ตลอดทั้ง 4 ปี เนื่องจากเมื่อเรียนชั้นปีที่ 4 ซึ่งมีเรียนเพียง 2 รายวิชา แต่มีงานที่ต้องรับผิดชอบให้ทำงานส่งตามระยะเวลาที่กำหนดมากจนไม่สามารถทำงานพิเศษอื่นๆ ได้ มักจะประสบปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายระหว่างเรียน สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์นั้น มาจากสาเหตุหลักคือ เลือกโดยการตัดสินใจด้วยตนเอง ปรีक्षाแม่ เห็นญาติที่เรียนจากสาขาวิชานี้แล้วบรรจุเป็นข้าราชการครู และส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า เรียนสาขาวิชานี้แล้วเป็นที่ต้องการของความต้องการของตลาดแรงงาน และความภูมิใจของผู้ปกครองที่สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

นอกจากนี้ยังพบว่าทัศนคติและความรู้เข้าใจของผู้ปกครองยังมีความเชื่อว่าเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์แล้วต้องทำงานในห้องสมุดเท่านั้น แต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนของนักศึกษาและบัณฑิต ได้ให้เหตุผลกับผู้ปกครองว่า ดังนี้

.....ตอนแรกพ่อกับแม่ไม่เห็นด้วยเพราะคิดเดิม ๆ ที่ว่าเรียนจบไปก็ได้ไปนั่งเฝ้าห้องสมุดเฉย ๆ หนูได้บอกว่ารายละเอียดของวิชาสาขานี้เป็นอย่างไร เรียนเกี่ยวกับอะไรบ้าง จบไปสามารถเป็นอะไรได้หลายอย่างไม่ใช่แค่บรรณารักษ์ที่นั่งเฝ้าห้องสมุดไปวัน ๆ (GA.402)

ผลการศึกษาสภาพบริบทของครอบครัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และบัณฑิตสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สรุปได้ ดังนี้

1. มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ผู้ปกครอง (พ่อ แม่ หรือญาติ) สนับสนุนให้นักศึกษาหรือบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มีพัฒนาการตามวุฒิภาวะ ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างมีเหตุผล ให้ความรักความอบอุ่น และใส่ใจต่อการรับฟังเหตุผล สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว

2. มีการจัดระบบการควบคุมและวางกฎเกณฑ์ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด โดยมีการอธิบายน้อยมาก หรือไม่มีนักศึกษาหรือบัณฑิตต้องยอมรับในคำพูดของบิดามารดาว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีบังคับ และลงโทษเมื่อไม่ทำตามความคาดหวังของบิดามารดา

3. มีการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ บิดามารดาปล่อยให้ทำสิ่งต่าง ๆ ตามการตัดสินใจโดยไม่มีข้อกำหนดขอบเขตใช้การลงโทษน้อย ไม่ควบคุมพฤติกรรม สามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกและอารมณ์ได้อย่างเปิดเผย บิดามารดาจะให้ความรักความอบอุ่นและตอบสนองตามความต้องการของนักศึกษาหรือบัณฑิตเสมอ

4. มีการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง บิดามารดาไม่ให้ความสนใจ หรือตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ให้การดูแลเอาใจใส่ต่อนักศึกษาหรือบัณฑิต เพียงเฉย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดามารดาปฏิเสธผู้เรียนแต่แรก และความกดดันในชีวิตประจำวันจนไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาริบทครอบครัวที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และบัณฑิตสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาและบัณฑิตเกี่ยวกับบริบทของครอบครัวที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษารูปได้ดังตาราง

ตารางที่ 1 บริบทของครอบครัวที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา

ข้อมูล	ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา	ไม่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา
1. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง		✓
2. จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันที่กำลังศึกษาอยู่		✓
3. มี พี่ หรือ ญาติ ที่ สำ เร็จ การ ศึ ก ษ า จาก สาขา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	✓	
4. อาชีพของผู้ปกครอง		✓
5. รายได้ของผู้ปกครอง	✓	
6. ผู้ปกครองทำหน้าที่รับภาระดูแลค่าใช้จ่ายตลอดจนสำเร็จการศึกษา	✓	
7. การตัดสินใจเลือกเรียนสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ด้วยตนเอง	✓	
8. ผู้เรียนเป็นความหวังของผู้ปกครองเพียงคนเดียวในครอบครัวที่สามารถเรียนต่อในระดับปริญญาตรีได้	✓	
9. ได้รับการแนะนำจากผู้ปกครองให้เลือกเรียนสาขาวิชานี้	✓	
10. ผู้ปกครองไม่บังคับเรื่องการเลือกเรียนสาขาวิชานี้	✓	
11. ผู้ปกครองมีความคิดว่า เรียนจบแล้วสามารถรับราชการได้	✓	

ผลการวิเคราะห์สภาพบริบทครอบครัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และบัณฑิตสาขาสารนิเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา มีปัจจัยสำคัญ คือ มี พี่หรือญาติที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดยผู้ปกครองทำหน้าที่รับภาระดูแลค่าใช้จ่ายตลอดจนสำเร็จการศึกษา นักศึกษาและบัณฑิตให้ความเห็นว่าการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ด้วยตนเอง บัณฑิตเป็นความหวังของผู้ปกครองเพียงคนเดียวในครอบครัวที่สามารถเรียนต่อในระดับปริญญาตรีได้ และการได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครองให้เลือกเรียนสาขาวิชานี้ ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่า ไม่ได้บังคับเรื่องการเลือกเรียนสาขาวิชานี้ อีกทั้งผู้ปกครองยังมีความคิดว่า เรียนจบแล้วสามารถรับราชการได้

ส่วนระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันที่กำลังศึกษาอยู่ และอาชีพของผู้ปกครอง ไม่ส่งผลหรือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษาสาขาสารนิเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาและวิจัยสามารถนำประเด็นที่ค้นพบมาสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลรายได้ของผู้ปกครองและความรับผิดชอบผู้ปกครอง ภาระดูแลค่าใช้จ่ายให้นักศึกษาและบัณฑิตจนสำเร็จการศึกษาได้ จากการสัมภาษณ์พบว่า สภาพเศรษฐกิจของบริบทครัวเรือนนักศึกษาและบัณฑิตส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร นครศรีธรรมราชมีการประกอบอาชีพเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบเดี่ยวคือ ปลูกปาล์มน้ำมัน ปลูกยางพารา ทำประมงชายฝั่ง (Southern Development Plan 2017-2022, 2021) จะพบว่ามีรายได้เฉลี่ยประมาณ 10,001 - 20,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า รายได้หลักอย่างเดียวบางครอบครัวไม่เพียงพอที่จะส่งให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้ เพราะภาระความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายระหว่างการศึกษามีมากพอสมควร อีกทั้งบางครอบครัวมีหนี้สินเพิ่มขึ้นทุกวันเพราะรายรับไม่พอรายจ่าย ผู้ปกครองบางคนจึงรับจ้างหารายได้เสริมเพิ่มขึ้น เช่น รับจ้างเก็บผลไม้ ใส่ปุ๋ยในสวน เป็นแม่บ้านในเมือง ขับรถรับ-ส่งของทั่วไป เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักศึกษาที่เลือกเข้ามาศึกษาสาขาวิชาสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี เป็นนักศึกษาที่มาจากต่างอำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและพื้นที่ใกล้เคียง ต้องอาศัยอยู่หอพักหรือบ้านญาติ ผู้ปกครองจึงให้ความเห็นว่า อยากให้ลูกหลานตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จการศึกษายิ่งเดียวไม่อยากให้ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย เพราะเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อการศึกษา ตนจึงยอมรับภาระดูแลค่าใช้จ่ายในระหว่างที่ศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาในที่สุด

2. สภาพบริบทครอบครัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และบัณฑิตสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่มักมีทัศนคติและมีความเชื่อว่าเรียนสาขาวิชาสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์แล้วต้องทำงานในห้องสมุดเท่านั้น จึงมักจะส่งเสริมให้บุตรหลานเลือกเรียนศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านพัฒนาชุมชน และด้านกฎหมาย เพราะเป็นค่านิยมของคนใต้ ซึ่งสอดคล้องกับสถิติจำนวนนักศึกษา พบว่ามีจำนวนผู้เลือกเรียนสาขาวิชาดังกล่าวอยู่ในอันดับต้นๆ ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มาโดยตลอด (Office of Academic Promotion and Registration, 2021) ในทางกลับกันสถิติข้อมูลแผนการรับนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ในระยะ 5 ปี มีนักศึกษาที่เลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ อยู่ในอันดับสุดท้ายและมีจำนวนน้อยที่สุดของคณะ ซึ่งผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การเลือกเรียนสาขานี้แล้วเป็นที่ต้องการของความต้องการของตลาดแรงงานของชุมชน และเป็นความภูมิใจของผู้ปกครองที่สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรสาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีลักษณะเป็น

สหวิทยาการ (Interdisciplinary) เชิงบูรณาการความรู้ มีการนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบริบทการเรียนรู้ วัฒนธรรม สังคม มาเป็นพื้นฐานพัฒนาทักษะผู้เรียนให้เกิดการนำทฤษฎีและความรู้สู่การปฏิบัติจริงได้ จึงส่งผลให้บัณฑิตที่จบมาเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานของจังหวัดสุราษฎร์ธานีและพื้นที่ใกล้เคียงได้

3. บริบทของครอบครัวที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และบัณฑิตสาขา สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จากข้อค้นพบว่า มีพี่หรือญาติที่ สำเร็จการศึกษาจากสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำและ ประกอบอาชีพเกี่ยวกับงานราชการ เช่น เป็นครูหรือบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ในพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีหรือพื้นที่ใกล้เคียง ให้ความเห็นว่า ตนเองมีความพึงพอใจในตำแหน่งหน้าที่และความรู้สึก มั่นคงในงาน ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามสาขาวิชาชีพที่ได้เรียนมา โดยได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่าง เต็มที่ อีกทั้งผู้ปกครองยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเมื่อเรียนจบแล้วสามารถรับราชการได้ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Supmak & Wailerdasak (2016) ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังของกลุ่มมีบิดาหรือมารดา ประกอบอาชีพรับราชการ แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงในงาน และสิ่งแวดล้อมในงาน งานราชการเป็นที่ยอมรับ และมีเกียรติ และสอดคล้องกับ Liting (2014) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของ นักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนสาขาวิชาภาษาภาษาจีนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม ครอบครัวถือเป็นส่วนหนึ่งเพราะนักศึกษาคือความคาดหวังจากทางครอบครัว ว่าจบ มาจะมีงานทำ สามารถประกอบอาชีพได้ และการสนับสนุนจากทางครอบครัว ทั้งนี้สอดคล้องกับบริบทของ ครอบครัวที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และบัณฑิต ที่พบว่าในประเด็นของ อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง ตลอดจน ผู้ปกครองทำหน้าที่รับภาระดูแลค่าใช้จ่ายตลอดจนสำเร็จการศึกษา ปัจจัย เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญต่อการศึกษาระดับมาก ส่วนบริบทครอบครัวที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และบัณฑิต ในประเด็นการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ ศาสตร์ด้วยตนเอง เป็นเพราะนักศึกษาและบัณฑิตได้รับรู้ถึงความสำเร็จในด้านการปฏิบัติงาน มีความภูมิใจใน อาชีพของตนเองสอดคล้องกับ Dissamarn (2008) พบว่าหน้าที่การงานที่รับผิดชอบเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มี อิทธิพลมากที่สุดต่อการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์อีกทั้งในปัจจุบันมีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาการจัดการ สารสนเทศ ซึ่งเป็นสาขาวิชาเน้นความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าด้านบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่ จะทำงานอยู่ในห้องสมุดสังกัดรัฐวิสาหกิจและองค์กรมหาชน จึงทำให้บรรณารักษ์/นักสารสนเทศมีมุมมองใน การทำงานที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Supajareerakand & Piumyat (2015) ที่พบว่าปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จของบรรณารักษ์/นักสารสนเทศในการปฏิบัติห้องสมุดเฉพาะ/ศูนย์สารสนเทศ สังกัด หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรมหาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมี 3 ด้านคือ ด้าน รายได้และสวัสดิการ ด้านความอิสระในการปฏิบัติงาน และด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่พบจากการวิจัย

1. หลักสูตรควรเก็บข้อมูลเพื่อเป็นฐานข้อมูลการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ให้กับผู้ปกครองที่ดูแลบุตรหลานในการเลือกเข้าศึกษาต่อ ไม่ว่าจะเป็น ด้านความรู้ ความเข้าใจค่านิยม ในการเลือกศึกษาต่อให้เกิดทัศนคติและมุมมองต่อสาขาวิชาชีพและการมีงานทำของบัณฑิต

2. หลักสูตรควรสร้างความสัมพันธ์ภาพของครอบครัว บัณฑิต หรือญาติผู้ใกล้ชิดบัณฑิต ให้เกิดความสนใจ ความเข้าใจ และค่านิยมในการพิจารณาเลือกอาชีพ มีการเตรียมการและการวางแผนอาชีพ จึงส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อและการได้งานทำที่ตรงกับตลาดแรงงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาประเด็นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ที่มีผลการเรียนระดับเกียรตินิยมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคใต้

รายการอ้างอิง

- Apinat Supmak, A. & Wailerdasak, N. (2016). Motivational Factors Influencing Civil Servants as a Career Choice before and after the Amendment of the Civil Service Act B.E.2551 : A Case study of the Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. *Journal of Business, Economics and Communication*. 11(1), 82-83. [In Thai]
- Liting, P. (2014, July - December). Factors Affecting Students' Motivation in Studying Chinese at Siam University. *Journal of Cultural Approach*. 15(2), 27-38. [In Thai]
- Ministry of Social Development and Human Security. (2020). Retrieved December, 1 2021. <https://www.opsmoac.go.th/>
- Office of Academic Promotion and Registration, (2021). *Student Admission Plan Report* . Suratthani: Good City Printing. [In Thai]
- Supajareerakand, W. & Piumyat, S. (2015, January - April). Indicators Factors Affecting the Success of Work Performance of Librarians/Information Professionals for Special Libraries/Information Center of Government Sectors, State Enterprises and Public Organizations in Bangkok. *Journal*

of Graduate Studies. *Valaya Alongkorn Rajabhat University*. 9(1), 134-149. [In Thai]
Dissamarn, S. (2008). Employers' satisfaction towards Chulalongkorn Information Studies
graduates University, Librarian. (28)2 : 31-48. [In Thai]
Southern Development Plan 2017-2022. (2021). Retrieved December, 30 2021.
<https://www.hesdc.go.th/>